

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Czubik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Pastuszko

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi B. sp. z o.o. w likwidacji
na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku o sygn. I ACa 817/24,
z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 11 grudnia 2025 r.,

oddala skargę.

D.Z.

Grzegorz Pastuszko Paweł Czubik Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Pismem z 10 września 2025 r. B. (dalej: „Skarżąca”), reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, złożyła skargę na przewlekłość postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku w sprawie o sygn. akt I ACa 817/24, wnosząc o: 1. stwierdzenie, że w ww. postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku z powództwa A. G. i T. G. przeciwko B. o pozbawienie wykonalności tytułów wykonawczych, nastąpiła przewlekłość postępowania, która polega na tym, że od dnia wpływu akt sprawy do Sądu Apelacyjnego w celu rozpoznania apelacji, tj. od 15 marca 2024 r. (mimo upływu półtora roku) nie został nawet wyznaczony termin rozprawy, a także zbyt długo rozpatrywane są wnioski

powodów o wyłączenie sędziów, czy też wnioski o zastosowanie przez Sąd art. 44¹ k.p.c., co ma szczególne znaczenie w przypadku sprawy, która przed Sądem I instancji była rozpatrywana przez 8 lat; 2. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącej kwoty 20 000 zł; 3. wydanie zalecenia, by Sąd Apelacyjny wyznaczył rozprawę lub posiedzenie niejawne w celu rozpoznania sprawy na dzień przypadający nie później niż w terminie 1 miesiąca od dnia zwrotu akt do tego Sądu, ewentualnie wydanie zalecenia, by wnioski powodów o wyłączenie sędziów, czy też o zastosowanie przez Sąd art. 44¹ k.p.c., były rozpatrywane przez Sąd w terminie nie dłuższym niż 7 dni od ich wpływu, a rozprawa lub posiedzenie niejawne w celu rozpoznania sprawy została wyznaczona na dzień przypadający nie później niż w terminie 1 miesiąca po ich prawomocnym rozstrzygnięciu; 4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku kosztów niniejszego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi wskazano m.in., że wyrok Sądu I instancji w niniejszej sprawie zapadł 13 listopada 2023 r., tj. po ponad 8 latach od wytoczenia powództwa. Akty sprawy w celu rozpoznania apelacji powodów trafiły do Sądu Apelacyjnego 15 marca 2024 r. Mimo, iż upłynęło półtora roku nie został nawet wyznaczony termin rozprawy. Sąd nie reagował na pisma Skarżącej dotyczące wniosków o wyznaczenie terminu rozprawy. Powodowie świadomie przedłużają postępowanie, co ma uniemożliwić egzekucję prawomocnych wyroków sprzed 15 lat.

W ocenie autora skargi, sprawa powinna być rozpatrzona w krótkim terminie. Uwzględniając charakter postępowania (o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, a także długość toczących się postępowań i postawę dłużników), konieczne jest podjęcie działań szybkich i zdecydowanych w celu jej zakończenia.

W konkluzji skargi podano, że biorąc pod uwagę specyfikę oraz wyjątkowość przedmiotowej sprawy, należy jednoznacznie stwierdzić, że w niniejszym postępowaniu prawo do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki zostało naruszone, a skarga jest zasadna. Bezsporny jest fakt istnienia wierzytelności należnych B. stwierdzonych prawomocnymi wyrokami z 2010 i 2011 r., które w dalszym ciągu nie mogą zostać skutecznie wyegzekwowane.

Okoliczności sprawy, a w szczególności charakter czynności podejmowanych przez powodów w celu udaremnienia egzekucji, jednoznacznie wskazują, iż potrzeba jest jednoznacznych i sprawnych działań Sądu. Nie do przyjęcia jest bierne zachowanie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, który zdaje się nie dostrzegać, że dłużnicy rażąco nadużywają przepisy obowiązującego prawa. W konsekwencji powoduje to niemożność realizacji konstytucyjnego prawa do sądu, które jest jednym z fundamentów demokratycznego państwa prawa. Sądy nie powinny tolerować takich zachowań, Sąd powinien przeanalizować niniejszą sprawę w sposób kompleksowy, a nie wycinkowy, i zwrócić uwagę na lekceważący stosunek dłużników do wymiaru sprawiedliwości.

Pismem z 7 listopada 2025 r. odpowiedź na skargę złożył Prezes Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, wnosząc o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania

przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Na znaczenie sprawnego rozstrzygania sporów sądowych, jako jednego z elementów zagwarantowanego konstytucyjnie prawa do sądu, zwraca się uwagę w literaturze (S. *Pikulski*, J. *Szczechowicz*, *Ludzki wymiar prawa a przewlekłość postępowania sądowego* Księga Jubileuszowa Profesora Tadeusza Jasudowicza, Toruń 2004, s. 353 i n.).

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (postanowienia NSA: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08 oraz z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08).

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego przedstawił następujący przebieg czynności sądowych (procesowych) w sprawie:

1) 15 marca 2024 r. sprawa wpłynęła z apelacją powodów od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z 13 listopada 2023 r., została zarejestrowana i wylosowano skład orzekający;

2) 7 listopada 2024 r. dokonano kontroli formalnej apelacji powodów, poinformowano strony o składzie orzekającym oraz zobowiązano skarżących do uzupełnienia braków formalnych apelacji. W tej samej dacie wpłynęło zażalenie powodów na postanowienia Sądu Okręgowego z 3 grudnia 2023 r. w przedmiocie uchylenia zabezpieczenia, któremu nadano sygnaturę I ACz 658/24;

3) 7 listopada 2024 r. polecono doręczenie odpisu zażalenia pełnomocnikowi pozwanego;

4) 2 stycznia 2025 r. powodowie domagali się wyłączenia od rozpoznania sprawy SSA X. Y., SSA X.1 Y.1 i SSA X.2 Y.2 oraz zwrócenia się na podstawie art. 44¹ k.p.c. do Sądu Najwyższego o wyznaczenie innego równorzędnego sądu;

5) 10 stycznia 2025 r. wpłynęła odpowiedź pozwanego na zażalenie powodów w sprawie I ACz 658/24;

6) 6 lutego 2025 r. SSA X. Y. domagała się wyłączenia jej od rozpoznawania spraw I ACa 817/24 oraz I ACz 658/24. Następnie kolejno wylosowani sędziowie do rozpoznania wniosku o wyłączenie ww. sędziego domagali się ich wyłączenia: SSA X.3 Y.3 18 lutego 2025 r., SSA X.4 Y.4 26 lutego 2025 r., SSA X.5 Y.5 5 marca 2025 r., SSA X.6 Y.6 13 marca 2025 r.;

7) 31 marca 2025 r. Sąd Apelacyjny oddalił żądania SSA X.6 Y.6 oraz SSA X.4 Y.4 o ich wyłączenie;

8) 4 kwietnia 2025 r. SSA X.6 Y.6 ponownie złożyła żądanie wyłączenia jej od rozpoznania sprawy. Identyczne żądania złożyli:

SSA X.7 Y.7 10 kwietnia 2025 r. oraz SSA X.8 Y.8 30 kwietnia 2025 r.;

9) 30 kwietnia 2025 r. Sąd Apelacyjny odrzucił wniosek powodów o sporządzenie uzasadnienia postanowienia z 31 marca 2025 r.;

10) 27 maja 2025 r. pozwana domagała się niezwłocznego rozpoznania sprawy;

11) 10 czerwca 2025 r. wyłączono od rozpoznania sprawy sędziów Sądu Apelacyjnego w Gdańsku: X. Y., X.3 Y.3, X.4 Y.4, X.5 Y.5, X.6 Y.6, X.7 Y.7,

X.8 Y.8 oraz umorzono postępowanie wywołane wnioskiem powodów o wyłączenie sędziów Sądu Apelacyjnego w Gdańsku: X. Y., X.1 Y.1 i X.2 Y.2;

12) 15 czerwca 2025 r. powodowie domagali się wyłączenia SSA X.9 Y.9;

13) 20 czerwca 2025 r. polecono poinformowanie stron o nowo wylosowanym składzie orzekającym;

14) 7 lipca 2025 r. powodowie domagali się wyłączenia sędziów Sądu Apelacyjnego w Gdańsku: X.10 Y.10, X.1 Y.1 i X.2 Y.2;

15) 21 sierpnia 2025 r. SSA X.9 Y.9 podał, że w jego ocenie nie zachodzą podstawy do jego wyłączenia, jednocześnie wskazując, że z uwagi na subiektywne przekonanie powodów o istnieniu takich przesłanek, ich wniosek o wyłączenie pozostawia pod rozagę sądu;

16) 21 sierpnia 2025 r. Sąd Apelacyjny odrzucił wniosek powodów o sporządzenie uzasadnienia postanowienia z 10 czerwca 2025 r.;

17) 28 sierpnia 2025 r. powodowie ponowili wniosek w trybie art. 44¹ k.p.c. oraz domagali się uchylecia postanowienia z 10 czerwca 2025 r.;

18) 2 września 2025 r. SSA X.10 Y.10 domagała się wyłączenia jej od rozpoznania sprawy na podstawie art. 49 k.p.c.;

19) 2 września 2025 r. Przewodnicząca I Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku przedstawiła akta sprawy do wylosowania sędziego orzekającego w przedmiocie wniosków sędziów o ich wyłączenie;

20) 16 września 2025 r. SSA X.11 Y.11 złożył żądanie wyłączenia go od rozpoznania sprawy;

21) 4 września 2025 r. powodowie złożyli zażalenie na postanowienie z 21 sierpnia 2025 r.;

22) 17 września 2025 r. powodowie domagali się przeprowadzenia dowodu z dokumentów wskazanych w piśmie z 4 września 2025 r.

Powyższa sekwencja zdarzeń znajduje potwierdzenie w aktach sprawy.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy stwierdza, że do tej pory na etapie postępowania odwoławczego w sprawie nie naruszono prawa do sądu w aspekcie rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Bezspornym faktem jest, że akta sprawy wraz ze środkami zaskarżenia wpłynęły do Sądu Apelacyjnego

w Gdańsku 15 marca 2024 r. (k. 3450 akt sądowych). Sąd wykazuje się jednak dużą aktywnością. Skarżąca ... może być oczywiście sfrustrowana przedłużającym się postępowaniem, niemniej nie do końca trafny jest jej zarzut, jakoby brak wyznaczenia terminu rozprawy odwoławczej wynikał jedynie z działań powodów. Należy bowiem zauważyć, że także sędziowie Sądu Apelacyjnego zgłaszali liczne wnioski o ich wyłączenie od rozpoznania sprawy. Sąd II instancji proceduje poszczególne kwestie wypadkowe w sposób względnie sprawny, o czym świadczy przedstawiony powyżej dotychczasowy przebieg postępowania odwoławczego.

Całokształt okoliczności sprawy przesądza o braku bezczynności Sądu Apelacyjnego i skutkuje oddaleniem skargi wraz z wszystkimi jej wnioskami szczegółowymi. Stwierdzić należy, że skarga jest na tym etapie przedwczesna, co jednak nie wyłącza możliwości jej ponownego wniesienia za jakiś czas – jeśli postępowanie nie zakończy się prawomocnie w rozsądnym terminie. Na chwilę obecną jednak nie sposób mówić o zaistnieniu przewlekłości w sprawie.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość, orzekł jak w sentencji postanowienia.

D.Z.

[r.g.]

Grzegorz Pastuszko Paweł Czubik Maria Szczepaniec